

horsten betrok, zoodat het te problematiek is, om van vier broedgevallen in dezen hoek te spreken. Het ettelijke honderden hectaren omvattende bosch, waar deze buizerds nestelden en zeer afdoende beschermd worden, bestaat uit gemengd loof- en naalddhout, goeddeels van reeds gevorderden leeftijd, veel grazige open terreintjes, enkele kleine boerderijen, onderbeplantingen en aansluitende aan veengebied, goor, heide enz. De menscheelijke bewoning is vrij schaarsch. Ondanks de in groote hoeveelheid voorkomende zeer hooge pijn- en loofboomen, prefereert de buizerd een vrij lagen neststand in $\pm$ 50 jarige grove-dennen, zoodat het zelfs mocht gelukken, een opname van den ouden vogel te maken, voor zoover mij bekend, de eerste in Nederland. Belangstellenden mogen verwezen worden naar het uitvoerige, geïllustreerde relaas omtrent deze vondst van mijne hand in het maandblad „de Wandelaar” van Juli 1932.

Blijkens mededeeling van den jachtopzichter broedt de buizerd in dit gebied reeds minstens tien jaar in meerdere paren. De meest volstreckte rust, die er in de streng verboden en goed bewaakte bosschen heerscht, zal aan het geregelde voorkomen dezer roofvogels niet vreemd zijn. Het is bemerkenswaardig, dat alle drie de gebieden, waarvan in deze mededeeling sprake is, een volledige bescherming genieten en ook alle roofvogels er gespaard worden.

WAGENINGEN, eind Juni '32.

Korte Mededeelingen.

Algemeene index op de Jaarberichten der Club van Nederlandse Vogelkundigen.

Bij het verschijnen van den Algemeenen Index op de Jaarberichten der Club, samengesteld door den heer G. VAN DER MEER, kunnen wij niet nalaten den schrijver onzen welgemeenden dank te betuigen voor dit zoo hoogst nuttige, ja wij durven gerust zeggen, voor den studeerenden lezer onzer Clubberichten, onontbeerlijke werk, dat hij hier heeft geleverd.

Het werd steeds als een gemis gevoeld, dat een algemeene

index niet bestond, waardoor het raadplegen der in onze clubberichten verschenen literatuur uiterst tijdroovend werd.

Dank zij het geduld en de taaie volharding van ons oud bestuurslid en oudredacteur, den heer VAN DER MEER, is thans in deze leemte voorzien en kunnen wij niet alleen vlug en gemakkelijk nagaan welke artikelen in den loop der jaren in onze jaarberichten zijn verschenen, doch ook met één oogopslag op de hoogte komen waar over een bepaalde vogelsoort bijv. iets daarin vermeld werd. Ook voor hen, die niet in het bezit zijn van alle jaarberichten, kan een en ander van belang zijn. Hun aandacht wordt daardoor toch op een bepaalde bijdrage of op een of meer vogelsoorten, waaromtrent zij de gegevens in de Nederlandsche ornithologische literatuur wenschen na te gaan, gevestigd en dan bestaat er altijd wel een middel om de betreffende jaarberichten ter inzage te verkrijgen.

De naam van den heer VAN DER MEER zal met recht en met eere verbonden blijven aan dit voor de studeerende ornithologen zoo hoogst nuttig werk, die hem daarvoor met ons dan ook hartelijk dank en hulde brengen. Namens Bestuur en Redactie,

De Voorzitter,

P. HENS.

Mei-waarnemingen van de smient, *Anas penelope* (L.), in de Peel.

Op 15 Mei 1932 nam ik in de Peel nabij Asten (N. Br.), opmerkzaam geworden door het geluid terú, terú, terú, 2 maal achtereen een paar smienten waar, rondzwemmend in een heivennetje. Naderbij komend vlogen de vogels weg, telkens het ♂ achter het ♀. (Zie ook p. 36; t. K.) J. C. KOCH.

Zomerwaarnemingen van het nonnetje, *Mergus albellus* L.

Op 5 Juni 1932 zag ik in het Ververschingskanaal in den Haag een ♂ nonnetje aldoor in de buurt van 3 woerden van de wilde eend zwemmen. Ik zag het niet duiken; ook vloog het bij handgeklap niet op, evenmin als trouwens de wilde eenden. (Afstand ongeveer 45 M.). Op 7 Juni d.a.v. zag L. J. KLEYN in een meer N. W. gelegen deel van hetzelfde kanaal waarschijnlijk denzelfden vogel, waarna het niet meer werd gezien. Volgens de lijst der N. O. V. zijn zomerwaarnemingen zeer zeldzaam.

J. C. KOCH.

Zie ook dit tijdschrift, 2, 1930, p. 179, en *Ardea*, 21, 1932, p. 51. (t. K.)

Boombezoekende bruine kiekendief, *Circus ae. aeruginosus* (L.).

Op 17 Mei 1932 vloog onder Kortenhoef een ♀ over de rietlanden, waarbij het zich in den top van een 3½ M. hooge els neerzette en zeker wel 5 minuten lang zitten bleef, hetgeen hoogst zelden schijnt voor te komen. (cf het door Tj. DE VRIES in *Ardea*, 15, 1926, p. 155, hieromtrent in een kritiek op Ornithologia Neerlandica aangevoerde). Daarna streek het af en verdween tusschen het riet. Toen het opvloog had het een flinken tak in de klauwen, waarmee het wegvloog. Deze waarneming van het „sleepend” ♀ leidde tot de ontdekking van een nest in aanbouw te midden van een galigaanmoeras. Dit nest bevatte op 26 Mei d.a.v. 2 eieren en op 1 Juni 3 eieren, bij welk voor *aeruginosus* vreemd aantal het bleef. Een dergelijk geval van een 3-legsel constateerde ik dit jaar terzelfder plaatse bij een roerdomp.

J. C. KOCH.

Grondnest van de houtduif, *Columba p. palumbus* L.

Op 29 Mei 1932 vond ik aan het Braassemermeer een grondnest van de woudduif met 2 eieren, te midden van een boschje van vrij hooge elzen, esschen en berken, waar op een 50-tal M. afstand een ander normaal boomnest werd gevonden en waar regelmatig de soort in boomen broedt. Behalve een vijftal aangebrachte twijgen en een enkele donsveer was van een bepaalden nestbouw niets te vinden en lagen de eieren in een kleine kom op de dorre bladeren.

J. C. KOCH.

Zie ook dit tijdschrift, 3, 1930, p. 15 en 42. (t. K.)

Vroeg legsel van den snor, *Locustella l. luscinioides* (Savi).

Op 14 Mei 1932 vond ik onder Kortenhoef in een wirwar van ruigte, rietgras, zeggegras, doode biezen, braamtakken en kamperfoelieranken een d.M. boven den grond een 4-legsel van de snor. Het legsel was volledig en werd op 17 Mei gefotografeerd. In verband met de door de boeken vermelde broedtijden: — Pract. Handbook geeft voor Centraal Europa aan de 2de helft van Mei, REY vermeldt evenals VAN PELT LECHNER eind Mei tot eind Juni, — leek mij dit voor het aantreffen van 4 tot 5 dagen aangebroede eieren een vroege datum.

J. C. KOCH.

In de Clubvergadering van 6 Mei 1916 vertoonde de heer STEENHUIZEN een legsel van 4 eieren van de snor, dat op 3 Mei van dat jaar bij Ankeveen was gevonden (zie dit tijdschrift, 6, 1916, p. 6 en 14).

DE VRIES.

Vroeg broedsel van de sprinkhaanrietzanger, *Locustella n. naevia* (Bodd.).

Op 31 Mei 1932, een zéér vroegen datum, werd onder Noordwijkerhout in het duin een nest met 6, 9 dagen oude, jonge sprinkhaanrietzangers gevonden. Als broedtijd vermelden REY: eind Mei—midden Juli, VAN PELT LECHNER: eind Mei—eind Juni en het Pract. Handbook: broedtijd aanvangend in de laatste week van Mei of begin Juni.

J. C. KOCH.

Juni-waarneming van de West-Groenlandsche tapuit, *Oenanthe oenanthe leucorrhoa* (Gmel.).

In een weiland onder Voorburg werd op 7 Juni 1932 een vermagerd tapuit ♂ gegrepen met gekwetsten vleugel, dat niet vliegen kon.

De volgende maten werden vastgesteld: R. vleugel: 105 m.m.; l. vleugel: 105 m.m.; snavel: 14 m.m.; tarsus: 29 m.m.; staart: 61.5 m.m.

Op grond hiervan moet deze vogel tot den vorm *leucorrhoa* gerekend worden. Het zwart, het wit en het grijs waren zeer fraai, doch keel en bovenborst waren i.p.v. roest- tot kastanjebruin slechts licht kaneelkleurig geelbruin. Het ex. werd aan Prof VAN OORT voor de collectie van het Rijksmuseum te Leiden geschonken.

J. C. KOCH.

Een Zweedsche(?) blauwborst, *Luscinia svecica* ?*svecica* (L.), op Urk verzameld.

Op 2 April 1932 verzamelde ik tijdens zeer stormachtig weer, in het moerasje bij de watermolen op het eiland Urk een vrouwelijk ex. van de blauwborst, waarvan het mij niet mogelijk was de subspecies vast te stellen. Wel leek de vleugelvorm het meest op die van de vorm *svecica*, afgebeeld op p. 475 van Vol II van het Pract. Handbook, maar ook *cyaneacula* heeft een vrijwel gelijke vleugel, in welk opzicht dus beide verschillen van *gätkei*. Prof. VAN OORT, die zoo vriendelijk was het voorwerp te onderzoeken, houdt het voor de roodgesterde vorm, wegens de roodbruine tint onder den donkeren borstband; hij zegt (in litteris): „althans zag ik bij ♀♀ van *cyaneacula* nooit daar ter plaatse zoo'n duidelijke roodbruine tint.” Volgens hem is het „waar-

schijnlijk *gätkei*, mogelijk ook een typische *svecica*." „Voor *gätkei* is de datum wel zeer vroeg."

Zooals gezegd, stemt de vleugelvorm veel meer overeen met die van *svecica* (en ook van *cyanecula*) dan van *gätkei* (afgaande op de teekening bovengenoemd) en nemen we nu met Prof. VAN OORT de roodbruine tint onder den donkeren borstband als criterium voor het onderscheiden van ♀♀ van *cyane-cula* en *svecica*, dan zou het bewuste ex. dus naar alle waarschijnlijkheid een typische *svecica* zijn. Ook de heer VAN MARLE heeft het ex. met zijn materiaal vergeleken en is wat de maten betreft het volkomen met deze laatste opvatting eens [ala, droog, 72 m.m.; 2e prim. even lang als 6e prim., terwijl het lengteverschil tusschen de langste prim. (3e) en de langste sec. 14 m.m. bedraagt].

C. G. B. TEN KATE.

Onregelmatige tusschenpoozen bij het eileggen van de bruine kiekendief, *Circus ae. aeruginosus* (L.).

In 1928 kon ik bij een 5-legsel van de bruine kiekendief de tusschenpoozen bij het eileggen vrij nauwkeurig van het 1ste ei af nagaan en stelde daarbij vast, dat dit telkens om den anderen dag geschiedde, behalve tusschen ei 1 en 2 of tusschen ei 2 en 3 (zie Beitr. z. Fortpflanz. biol. d. Vögel, 5, 1929, p. 85). Dit jaar (1932) verkregen we echter bij een 5-legsel zeer onregelmatige intervallen. 7 Mei vond de bewaker een nest met 3 eieren; den volgenden dag was de toestand nog onveranderd en ook 12 Mei ('s middags) waren nog steeds slechts 3 eieren aanwezig, zoodat we reeds veronderstelden, dat het hierbij zou blijven. 14 Mei echter waren er tot onze verbazing vijf eieren op het nest! Tusschen ei 3 en 4 was dus minstens een tusschenpoos van zes dagen, terwijl die tusschen no. 4 en 5 slechts één dag kan hebben bedragen! Volledigheidshalve zij hier aan toegevoegd, dat 6 Juni 1 jong uit was (vermoedelijk toen circa 1 dag oud hoogstens), terwijl er 9 Juni 3 jongen waren. 1 ei was schier en het vijfde aangepikt; dit was 10 Juni ook uitgekomen.

C. G. B. TEN KATE.

Naar mijne waarnemingen is het weer hierop van grooten invloed. Ik nam analoge gevallen waar bij bruine kiekendief, torenvalk, blauwe reiger en steenuil.

DE VRIES.

Mei-waarnemingen van de grauwe gans, *Anser anser* (L.), op het Kampereiland.

Evenals in 1930 (zie dit tijdschrift, 3, 1931, p. 152) en in

1931 (ibidem, 4, 1931, p. 31) werden in 1932 nog zeer laat grauwe ganzen op het Kampereiland waargenomen. 7 Mei zag de bewaker 6 stuks heen en weer vliegen aan zee bij de „Ramspol”, waar ze ook gezeten hadden, zooals uit de uitwerpselen bleek; 29 Mei vlogen tijdens de excursie van de Ned. Ornith. Ver. aldaar 4 ex. zeer laag over het water, in ongeveer zuidelijke richting. Het maakte den indruk, dat ze elders waren opgejaagd.

C. G. B. TEN KATE.

Mei-waarnemingen van de smient, *Anas penelope* L., op het Kampereiland.

Ook dit jaar (1932) weer Mei-waarnemingen (zie ook dit tijdschrift, 2, 1930, p. 178 en 4, 1931, p. 32) bij het Kampereiland en wel 7 Mei 30 à 40 bij de Ramspol (mededeeling van den bewaker); 8 Mei 5 stuks door ons beiden opgejaagd en 10 Mei een troep van 30 à 40 smienten en wintertalingen, *Anas cr. crecca* L., op een andere plaats (bewaker).

C. G. B. TEN KATE.

Late doortrek van kuifeenden, *Nyroca fuligula* (L.), bij het Kampereiland.

Tijdens de excursie van de Ned. Ornith. Ver. op het Kampereiland op 29 Mei 1932 werden resp. 3 (2 ♂ en 1 ♀) en 4 kuifeenden waargenomen.

C. G. B. TEN KATE.

Ook in Friesland neem ik herhaaldelijk in het laatst van Mei nog voorwerpen waar. Alle pogingen om een nest te vinden waren tot dusver vruchteloos.

DE VRIES.

Zomerwaarnemingen van de toppereend, *Nyroca m. marila* (L.), op het Kampereiland.

14 Mei, enkele en 15 Mei (1932) minstens 8 voorwerpen, bij de „Ramspol” op het Kampereiland, terwijl we daar 6 Juni een ♂ opjoegen. Verder zag de bewaker op 10 Juni op dezelfde plaats 2 woerden zwemmen, in gezelschap van 1 pijlstaart-woerd (*Anas a. acuta* L.) en namen we op 19 Juni vóór de kust een ♀ waar.

C. G. B. TEN KATE.

Zomerwaarneming van de groote zee-eend, *Oidemia f. fusca* (L.).

Op 30 Mei 1932 zwom binnen de sluizen, op het Cornwerderzand, een adult ♂ van de groote zee-eend, met duidelijke teeke-

nen van teer. (Zie ook dit tijdschrift, 4, 1932, p. 159 en Ardea, 21, 1932, p. 51). C. G. B. TEN KATE.

Lachsterns, *Gelochelidon n. nilotica* (Gm.), op het Kampereiland.

14 Mei 1932, kwamen, terwijl ik met den bewaker van het Kampereiland op de „Ramspol” aan zee zat, twee „groote sterns” langs gevlogen, die toen ze dichtbij waren, in eens „ha, ha” begonnen te roepen; het leek wel of ze het om beurten deden. Duidelijk was nu ook de forsche meeuwen-snavel te zien. Nadat ze gepasseerd waren, lachten ze nog een paar maal en vlogen deze sterns, die dus geen groote, maar positief lachsterns waren, kalm verder in N. O. richting.

25 Juni waren wederom eenige lachsterns aanwezig; er vlogen 3 en 1 ex. bij de mond van het Rechterdiep; wat later verschenen er weer 3 stuks, eveneens nog gevolgd door een 4e ex., zoodat dit vermoedelijk wel dezelfde zullen zijn geweest. Het laatste voorwerp werd geschoten en mij denzelfden dag thuis bezorgd; het was een adult ♂, met matig ontwikkelde testes (l. 7×3 m.m.; r. $7 \times 4\frac{1}{2}$ m.m.), eenigszins vet (gewicht 214 gram; maag leeg). Ala: l. en r. 315 m.m.; cauda: l. en r. $126\frac{1}{2}$ (methode Pract. Handbook) en l. en r. 137 m.m. (methode KLEINSCHMIDT). C. G. B. TEN KATE.

Juni-waarnemingen van de dwergmeeuw, *Larus minutus* Pall., op het Kampereiland.

In aansluiting op mijn vorige opgaven zij hier vermeld, dat ik met den bewaker van het Kampereiland, aldaar op 6 Juni 1932 2 ex. van de dwergmeeuw zag passeeren, over de „Ramspol”, waar ze zee op gingen en, langzaam jagend, noordwaarts verdwenen. Het waren vogels, die er uitzagen als de indertijd aldaar verzamelde ex., dus vermoedelijk voorwerpen, die vorig jaar zijn uitgebroed. 25 Juni nam de bewaker wederom 1 voorwerp waar in dezelfde omgeving; 30 Juni zag hij 10 stuks en op 1 Juli 1 ex. Zelf nam ik 2 Juli bezuiden de Ketel aan de kust 1 ex. waar, dat even later inviel tusschen een troepje meeuwen, waarbij minstens 6 à 7 dwergmeeuwen bleken te zwemmen. Voor zover ik ze goed in de kijker kreeg waren het allemaal weer 1-jarige voorwerpen. Op de terugweg kwam nog een ander ex. dicht langs vliegen. (Zie dit tijdschrift, 1, 1928, p. 13 en 1929, p. 112; 2, 1930, p. 181; 3, 1931, p. 156). C. G. B. TEN KATE.

Roodkopklauwier, *Lanius s. senator* L., bij Denekamp.

14 Mei 1932 nam ik een ♂ roodkopklauwier bij Denekamp waar, die op mij sterk de indruk van broedvogel maakte.

P. G. OP DE COUL.

Juni-waarneming van het witgatje, *Tringa ochropus* L.

Op 5 Juni 1932 zag ik een witgatje bij Acht, benoorden Eindhoven.

P. BOUWE JANSEN.

Voor verdere Juni-waarnemingen zie dit tijdschrift, 1, 1929, p. 112 en Ardea, 19, 1930, p. 35. (t. K.)

Een vrouw, *Milvus m. milvus* (L.), in Noord-Brabant geschoten.

Ridder VAN HAVRE deelde mij (in litteris van 8 Mei 1932) mede, dat op 19 Augustus 1931 te Ossendrecht, op het landgoed „Groot Meer” een vrouw, ♀, geschoten werd. Het voorwerp is te Antwerpen geprepareerd.

P. A. HENS.

Ongewone neststand bij de groote lijster, *Turdus v. viscivorus* L.

In de Wassenaarsche duinen, waar deze soort nog steeds toeneemt, nestelt ze niet alleen tusschen vorken van boomen, doch ook in de dunne takjes van meidoorns. Op 24-4-'32 vond ik echter een nest in zeer laag struikgewas niet hoger dan 40 c.M. boven den grond.

W. HELLEBREKERS.

De houtsnip, *Scolopax r. rusticola* L., als broedvogel op de Veluwe.

Op 16-5-'32 werd mij een zeer zwaar bebroed 3-legsel getoond op de Veluwe tusschen Putten en Garderen. De soort schijnt volgens de ontvangen mededeelingen daar betrekkelijk zeer talrijk te nestelen.

W. HELLEBREKERS.

Twee blauwe koekoekseieren (*Cuculus c. canorus* L.), in één nest.

Op 29-5-'32 vond een van mijn broers in de Wassenaarsche duinen twee blauwe koekoekseieren in een nest van de gekraagde roodstaart, *Phoenicurus ph. phoenicurus* (L.). Van de roodstaart zelf was nog slechts één ei aanwezig. Alle drie de eieren waren absoluut versch, zooals bij praepareering bleek. Afgezien van de zeldzaamheid van blauwe koekoekseieren komt de belangrijke vraag naar voren of deze eieren van één of van twee wijfjes afkomstig zijn. Men neemt aan dat indien twee

koekoekseieren in één nest gevonden worden, deze van verschillende wijfjes afkomstig zijn, doch is het waarschijnlijk, dat er in een zeer beperkt gebied twee exemplaren zijn, die blauwe eieren leggen? In 1928 heb ik op korten afstand persoonlijk ook een blauw ei gevonden bij een gekr. roodstaart.

Zoodra de eieren totaal droog zijn, zal ik van deze drie exemplaren maten en gewichten opgeven, ter opname in het volgend nummer.

W. HELLEBREKERS.

Bijschrift van de redactie: Het is, naar mijne meening, niet onmogelijk, dat er, van diverse vogelsoorten, verschillende „stammen” of familiegroepen („gentes”) bestaan, waarvan de ♀♀ steeds eieren leggen van dezelfde vorm, kleur en tekening, en een gelijke nestbouw bezitten benevens een zelfde voorliefde voor nestplaatsing en neststand. Verschillende waarnemingen wijzen in deze richting, maar het materiaal is nog veel te gering om bepaalde conclusies te kunnen trekken.

Het koekoeksvrouwtje zou dan hare eieren steeds leggen in nesten van de vogelsoort, waardoor zij zelve is grootgebracht. In dit geval zouden we dus te doen kunnen hebben met moeder en dochter (kleindochter) of twee zusters, die beide haar ei in hetzelfde nest hebben gedeponed.

DE VRIES.

De groene specht, *Picus viridis virescens* (Brehm), als sperwerprooi [*Accipiter n. nisus* (L.)].

De laatste tijd hebben wij speciaal onze aandacht gewijd aan veerenkransen. Zeer verbaasd waren wij op 28 Februari 1932 in de Wassenaarsche duinen (Kijfhoek) een veerenkrans te vinden van een groene specht, kennelijk door een sperwer gedood en geplukt. Voorzichtig zochten wij de overblijfselen bijeen en vonden, dat alle groote en kleine slagpennen aanwezig waren; ook de staartpennen waren voltallig en in de onmiddellijke nabijheid lag het zorgvuldig ontvleeschde skelet; de kop was onbeschadigd en gedeeltelijk met de huid bedekt; aan de onderzijde was het vleesch tot aan het palatinum weggegeten, terwijl aan beide zijden het pterygoid bloot lag. De oogen waren niet uitgepikt en uit het borstbeen en borstbeenkam waren stukken gegeten. Het overige skelet was in tact.

Van Dr. J. C. KOCH, met wien wij het geval bespraken, vernamen wij, dat hij persoonlijk had waargenomen, dat een sperwer een groene specht trachtte te slaan; de laatste ontkwam

echter ter nauwer nood onder luid angstgeschreeuw (Zie Ardea, 20, p. 65).

Verder deelde hij mede, dat boschwachter GREUP dit jaar een groene specht bevrijd heeft, welke reeds in de klauwen van een sperwer was gevallen. Na de eerste vondst van een dergelijke veerenkrans zochten wij met verdubbelde ijver en waren zoo gelukkig, op 10 April 1932 nogmaals een bijna volledige veerenkrans te vinden; vleugels en staart waren zorgvuldig geplukt en voor het grootste deel aanwezig. Al het vleesch was van de beenderen afgegeten. Verder vonden wij kop met halswervels, pelvis en stukgebeten sternum. De kop was uitgegeten, ook de oogen en voor een gedeelte de snavel.

BISSELING en TEKKE.

In 1928 vond ik, in de bosschen onder Wolfhezen een vederkrans van de groene specht. Welke roover het beest had opgepeuzeld kon ik niet nagaan. In de omgeving broedden sperwer, boom- en torenvalk. Een staartmeezenpaar had van de gelegenheid geprofiteerd om hun nest van eene behoorlijke binnenvoering van groene spechten-veertjes te voorzien. DE VRIES.

Abnormaal groot legsel van de boomleeuwerik, *Lullula a. arborea* (L.).

Op een kleine grasvlakte in de Wassenaarsche duinen (Bierlap) vonden wij op 12 Juni '32 een nest met een zestal driekwart volwassen jonge leeuweriken, waarvan 2 achterblijvertjes waren. Het ouderpaar observeerden wij met de kijker op eenige meters afstand en konden met zekerheid constateeren, hier met een boomleeuwerik te doen te hebben. Practical Handbook geeft op: 4 à 5 eieren, zeer zelden 6; v. PELT LECHNER 4 à 5 eieren; REY 4 à 5 eieren.

Een eigenaardig incident deed zich voor, toen wij de jongen geringd hadden. Een der oude vogels zagen wij plotseling van het nest opstijgen met een voorwerp in de snavel ongeveer 50 c.M. hoog. Op deze hoogte liet hij het voorwerp los en eerst nu bemerkten wij, dat het een nestjong was; toen wij toesnelde, bleek het 30 c.M. van het nest neergekomen te zijn. Daar het jong met de kop naar beneden hing, had vermoedelijk de oude vogel bij het zien van het ringetje, dit willen verwijderen en zodoende dit incident veroorzaakt. Wij plaatsten het jong in het nest terug, doch hadden helaas voor verdere observaties geen tijd.

BISSELING en TEKKE.

Zeer vroege broeddatum van de gele kwikstaart, *Motacilla fl. flava* L.

Voor de collectie ontvingen wij op 30 April 1932 een ♀ gele kwikstaart, welke op het nest gevangen zou zijn. Bovendien verzekerde onze zegsman ons, dat dit 2 eieren bevatte, die helaas bij het vangen van de vogel stuk gedrukt werden. Aanvankelijk stonden wij zeer sceptisch tegenover dit geval, de zeer vroege broeddatum in aanmerking genomen. Een nauwkeurig onderzoek van de vogel bracht echter aan het licht, dat het oviduct een volmaakt ei bevatte; het ♀ was dus klaarblijkelijk op het punt geweest dit te leggen. Het ovarium was sterk ontwikkeld, waaruit duidelijk bleek, dat nog meerdere eieren moesten volgen.

v. PELT LECHNER geeft voor broedtijd: Mei—Juni; Practical Handbook: eind Mei, begin Juni tot in Juli; REY: Juni, dikwijls nog in Juli.

In onze collectie bevindt zich een legsel van 16 Mei.

BISSELING en TEKKE.

Broedwaarnemingen bij waterhoen, *Gallinula chl. chloropus* (L.).

Eind April vond ik het nest van een waterhoen met 6 eieren in een koeiendrinkplaats. Enkele dagen later — 2 Mei — werd het nest verstoord, door jongens, die er met een stok opsloegen en de eieren vernielden. Het nest bleef, ofschoon min of meer gehavend, intact. De geheele maand Mei bleef de toestand zoo, totdat een maand later — 2 Juni — het nest plotseling weer opgeknapt was. Den volgenden dag zag ik in het nest 5 jongen, ten hoogste enkele dagen oud, die bij mijn nadering op de vlucht sloegen. Blijkbaar hadden de ouders een ander nest gemaakt — dat ik overigens ook bij grondige inspectie niet kon ontdekken — en waren zij nu weer bij het oude nest teruggekeerd. Gedurende 14 dagen bleven de jongen in of bij het nest. Ik verwachtte in dit nest de eieren van het volgend legsel. 16 Juni. Het nest ziet er verwaarloosd uit. Een al groot jong zwemt er om heen. Ongeveer 2 Meter van dit nest is weer een nieuw gebouwd. Blijkbaar moet hier het nieuwe legsel inkomen. 18 Juni. Het nieuwe nest ziet er verlaten uit. Geen oud, noch jong waterhoen is meer te zien. Waarschijnlijk is de zaak weer verstoord.

W. J. H. STAM.